

МЕДИЦИНСКО СПИСАНИЕ

ИЗДАВА

ВАРНЕНСКОТО МЕДИЦИНСКО ДРУЖЕСТВО

Излиза на 1, 10 и 20 число сѣки мѣсець

ЦѢНАТА ЗА ГОДИНА
Въ България 8 лева
Въ странство 8½ « златни

ПОДПИСКИ СЕ ПРИЕМАТЪ
ВЪ РЕДАКЦИЯТА НА
«Медицинско Списание», Варна

СЪДЪРЖАНИЕ: *Промисленна и професионална гигиена. — Училищна гигиена. — Първа помощ при нещастни случаи. — Разни. —*

Професионална и промисленна гигиена.

(Продължение отъ брой 25).

Игиена на занятията, въ които умственний трудъ преобладава.

Тъзи група, нѣма съмнѣние, обнема всичкото образованно общество, тъй наречената интелигенция. По своето количество тя е твърдѣ малка въ сравнение съ останалата масса на населението, която ся занимава по преимущество съ физически трудъ, при все това, отдѣлнитѣ видове на умственния трудъ сж твърдѣ многочислени и разнообразни. Тука азъ трѣбва да направя маничка забѣлѣжка, че въ дѣйствителность не сжествува строга граница между физический и умственний трудъ; много професии ся отнасятъ къмъ умственний трудъ, нъ това отношение на тѣхъ къмъ умственний трудъ е твърдѣ съмнително, защото тѣ макаръ и да не изискватъ груба механическа работа, нъ твърдѣ машинална дѣятелность и твърдѣ

малко напъгване на умътъ. Това се отнася къмъ множество по долни чиновници отъ различни вѣдомства, къмъ хората, които се занимаватъ въ разни контори и пр. Къмъ групата на умствениитѣ работници се отнасятъ всичкитѣ учители и ученици, духовенството, всичкитѣ учени въобще, литератори, доктори, юристи, техници, художници, музиканти, висшитѣ чиновници, образованнитѣ търговци и пр. При всичкото разнообразие на горѣпоменатитѣ видове умственъ трудъ, при всичкитѣ различни требования, които тѣ налагатъ на умственната и физическа сила на човѣка, колкото и да сѣ различни опасноститѣ, на които тѣ излагатъ работника, при все това отъ здравословна глѣдна точка тѣ се отнасятъ къмъ една група. Тѣ иматъ два общи признака, които съставляватъ единъ общъ источникъ на професионалнитѣ болѣсти за всичкитѣ видове на умствения трудъ: *голяма дѣятелностъ на мозъка и спянието*. Разликата между отдѣлнитѣ клонове на умствения трудъ състои въ туй, че работата на мозъка при тѣхъ не е еднаква ни по количеството си, ни по качеството си, освѣнъ това при нѣкои умствени занятия се изисква много или малко физически трудъ, които, по нѣкога наистина, до нѣкадѣ уравнивѣсва влиянието на голѣмата дѣятелностъ на мозъка, нѣ често къмъ умственото уморяване се присъединява и физическо уморяване.

Нека приведемъ нѣколко примѣри за разликата въ качествено отношение въ дѣятелността на мозъкътъ при различни видове умственъ трудъ. У художницитѣ, артиститѣ, поетитѣ и пр. фантазията играе главната роль; въображението по нѣкога у тѣхъ е до крайностъ развито и равновѣсието на организма при тѣхъ се нарушава най много отъ голѣмата впечатлителностъ къмъ външнитѣ влияния и отъ болѣзнено внимание, което тѣ се навикнали да обръщатъ къмъ всичкитѣ движения и стремления на своята душа. Тѣ живѣятъ бързо, страстно, субективно, тѣ турятъ частъ отъ собственото си «азъ» въ всичко, което тѣ правятъ, тѣ турятъ въ своитѣ съчинения, творения винаги частъ отъ своята душа, отъ своя

животъ, тѣ не ся подчиняватъ на правилата на обикновения животъ, правилень животъ тѣ не признаватъ. Често тѣхния животъ е редъ на противоположни постѣпци: то необузданно ся предаватъ на наслажденьята, то пъкъ ся вдаватъ въ трѣскава дѣятелность. Съвсѣмъ друга картина представлява учения, които работи въ кабинетъ си: той е твърдъ малко впечатлителенъ къмъ външните влїяния; неговото въображение ся намира на подирния планъ, той даже искусственно ся мѣчи да заглуши това въображение, тъй като то бърка на неговото логическо, послѣдователно мислене, което, мислене играе главната роль въ умствения животъ на всѣки кабинетъ ученъ. Безсъннитѣ си нощи той не ги прекарва въ веселото общество на добритѣ си приятели; самъ самичакъ, той си сѣди въ килията си, съ книгитѣ си, като забравя всичко на около, като устремява всичкото си внимание върху построяването на нѣкоя математическа формула или върху откриванieto на нѣкоя нова истина. Същинския ученъ човѣкъ не си позволява да ся увлича съ нѣщо, за него не съществува страстно отношение къмъ каквото и да е, душевното спокойствие е за него найскѣпото отъ всичко. У другитѣ хора, които ся занимаватъ съ умственъ трудъ, главната роль играе не фантазията и не логическото мислене, както у артиститѣ и учениитѣ, нѣ памѣтьта. Това ся отнася къмъ служащитѣ въ банкерскитѣ контори, които ся занимаватъ съ смѣтанне, и, за съжалѣние, къмъ учащата сѣ младежъ. При нѣкои видове умственъ трудъ, на първий планъ излиза душевната сфера, тъй наприм. въ дѣятелността на лѣкаритѣ и адвокатитѣ, които почти всѣки часъ ся срѣщатъ съ физическитѣ и праственни страдания на хората, съ ниски страсти отъ всѣкакъвъ видъ и които, лѣкаритѣ и адвокатитѣ, често страдатъ повече отъ душевни потрясения отъ колкото отъ голѣмъ умственъ трудъ.

Отъ тѣзи късички бѣлѣжки ся види, че въ профессионалната работа на умственотрудящитѣ ся криятъ ся множество условия, които могатъ да нарушатъ нормалнитѣ отправления на тѣлото, необходими за запазване здравето. Къмъ тѣзи,

тъй да кажемъ, специални вредни условия, присъединява ся още и това неблагоприятно обстоятелство, че всичкиятъ строй на живота на хората отъ тѣзи групи, е твърдѣ противуздравословенъ. Като извадимъ лѣкаритѣ и мнозина отъ техницитѣ, всичкитѣ други сѣ лишени отъ правилни движения на отворенъ въздухъ, който тѣй много избистрюва главата, възбужда дѣятелността на кожата, укрѣпява мускулитѣ и спомага за отваряние добъръ, здравъ апетитъ (пищакъ), добро смилане храната а тѣй сѣщо и за постоянното упражненіе органитѣ на чувствата. Въмѣсто чистия селски въздухъ, тѣзи хора дѣхатъ прашливия градски въздухъ или задушения и прашливъ въздухъ въ канцеляриитѣ или разваленъ въздухъ въ болницитѣ, училищата, химически лаборатории или най послѣ задушения въздухъ на своятѣ кѣщи. Другото условие, което вредно влияе върху здравіето, е положението въ което ся намиратѣлото при повечето видове умственъ трудъ: продължителното сѣдѣние на неудобно устроенитѣ писмени столове и маси, сѣ огнѣто напрѣдъ тѣло и често при недостатъчна свѣтлина, предизвиква най много у младитѣ ненормално развитие на костната система, болѣзниени измѣненія въ кръвообращението, разстройство въ смилане на храната и твърдѣ често нарушава цѣлостта на най важнитѣ органи на чувствата (очитѣ на примѣръ).

Време е най послѣ да ся обърне голѣмо внимание върху поменатитѣ обстоятелства, които разрушаватъ физическото и умствено здравіе на интелегенцията още отъ първата имъ стѣпка въ практическия животъ. Непчислима е загубата, която търпи човѣчеството отъ настоящето положение на умствения трудъ. Нека само си припомнимъ значението, което умствения трудъ има за културното развитие на човѣчеството: всичкото което прави по благороденъ характера на човѣка, всичко, което угнѣчава неговитѣ права, обогатява знанията му, всѣкий прогресъ въ умствениото развитие на народитѣ, подобрене въ материалното положение на човѣка — всичкото това ся спечалва чрезъ умствения трудъ, всичкото това е резултатъ

татъ на работата на мозъкътъ. колко голѣмъ трѣбва, слѣдователно да бѣде интереса на всичкото човѣчество за благосъстоянието на трудящитѣ ся умствено, колко голѣми трѣбва да ся грижитѣ му за онѣзи, които трѣбва да ся признаятъ за подпорка на цивилизацията!

Нѣкои отъ клоноветѣ на умствения трудъ въ различна степенъ сѣ изложени на горѣказанитѣ вредни влияния и за това болѣзенността и смъртността въ нѣкои отдѣлни занятия е различна. Колкото по рѣдко ся предизвиква извънмѣрното възбуждение на нервната система, колкото повече човѣкъ ся мѣчи да отбѣгва крайноститѣ: отъ извънмѣрна трѣскава дѣятелность къмъ такова пакъ извънмѣрно безпредѣлно удовлетворение на страститѣ си, колкото помалко изпълнението на неговитѣ обязанности го принуждава къмъ правленъ животъ, колкото повече той има възможность да си почива отъ труда по рано отъ колкото това да го прави по причина на голѣма уморяване и истъщение на силитѣ, толкова по малко ся нарушава гармонията въ отправление на тѣлото му, безъ която здравето е немислимо. Това ни обяснява по голѣмата средня продължителность на живота между хората отъ духовно звание, живота на които върви безъ силни възненія на душата и безъ извънмѣрна умствена работа, тогазъ когато лѣкаритѣ и адвокатитѣ сравнително твърдѣ рано умираатъ по причина, че тѣ твърдѣ често сѣ изложени на твърдѣ силни душевни впечатления и физическо уморяване. Въобще отъ всичкитѣ клонове на умствения трудъ, професията на лѣкаря, е най тежката и най погубната: отъ художника, поета др. зависи да си пзбиратъ време за работа и да работятъ само тогава когато имъ дойде вдѣхновение; чиновника, слѣдъ свършване на своитѣ служебни обязанности, найпѣлно може да ся предава на своитѣ лични наклонности и да располага съ останалото си време, както му си ще; и учителя, слѣдъ свършване уроцитѣ си може свободно да ся располага съ времето си; не е тѣй обаче съ лѣкаря, той никога не може да бѣде спокоенъ и увѣренъ, че не ща го събудятъ

виковеѣ на болнитѣ или умирающитѣ за по бърза помощъ. Кѣмъ това физическо напруганне на силитѣ, което въ твърдѣ висока стѣпенъ уморява лѣкаря, ся присѣдиняватъ още постоянното безспокойство за състоянието на болнитѣ и постояннитѣ вътрѣшни мъчения по причина на безсчислени неприятности, на които лѣкаря е изложенъ вслѣдствие своитѣ отношения къмъ публиката. Нѣма защо да ся крне, че даже лица отъ най нареченото образованно общество постѣпватъ твърдѣ често съ лѣкаритѣ твърдѣ не деликатно, като ги преслѣдватъ на всѣка стѣпка съ своето недовѣрие и като мислятъ, че иматъ право да глѣдатъ на тѣхъ като на прости занаятчии. Разумява ся, че отъ грубитѣ натури всичкото това отскача, като грахъ отъ стѣната, нѣ за хора по самолюбиви, по чувствителни, такива лоши и несправедливи отношения ставатъ изворъ на постоянни душевни мъки, които оставятъ лошо влияние върхъ физическото благосъстояние на лѣкаря. Нѣма съмнѣние, че положението на лѣкаря по отношение къмъ публиката, неприятно и така, щѣше да бѣде още по мъчно, ако правителството би поискало чрезъ законодателни постановления да направи лѣкаря отговоренъ за не отиванне кога го викатъ при болния.

(Слѣдва).

Училищната игиена.

Влиянието на училището върху здравето на дѣцата.

Продължение отъ № 22.

Градинитѣ. — Най ситиѣ една отъ най полезнитѣ прибавки, която трѣба да желаемъ да се въведе на вредъ, е градината, която сѣко едно училище трѣба да има, дѣто ученицитѣ да могатъ да научатъ първитѣ понятия отъ практическата ботаника, като иматъ предъ очитѣ си обикновенно употрѣбяванитѣ растения, дѣто да могатъ да се обучаватъ въ работеннето на първоначалното земледѣлие, което е твърдѣ не

обходимо както за развиването здравнето на дѣцата тъй сѣщо и за тѣхното образуване.

Въ нормалнитѣ училища, на наставницѣтъ се преподаватъ земеделѣчески уроци, които тѣ единъ день сѣ задѣлжени да предаватъ на ученицѣтъ си. И тѣ би ги забравили, ако отъ послѣ не имаха въ училището, което управляватъ една часть земи за обработване: освѣнъ това тѣ би изгубили преимуществото на една гимнастика, на едно развлечение толкова полезно за тѣхъ: най послѣ не трѣба да се забравя, че тая малка градина, въ нѣкои мѣстности, става за наставника настоящий источникъ за благосѣстояние, което не може да се презрѣ.

Слѣдующия пассажъ ясно показва материялната и моралната цѣнность на това необходимо прибавление, «какъ да Ви кажа, за ползата и прѣлестъта, която представлява градината? Тя е радостъта и поезията на училището. Видите ли тия правитѣ и сѣничести алеи, тия четвъроугълни фонтани, посадени съ зерзеватъ, тия овошки обикчени съ плодове, за които сте сѣ старали! Какво щастие да се расхожда човѣкъ верѣвъ тия богатства, да ги има на рѣба, и тъй лесно да се добиватъ. Чувате ли птичкитѣ които чурликатъ въ ближния тоя кичоръ отъ дървета! Какво удоволствие за вашитѣ ученици като се загледватъ въ това гнѣздо, което ще запазятъ съ любовь и ще се научатъ отъ рано да почитатъ! Видите ли още тия новитаци, които покриватъ прозорцитѣ на училището, тѣ лѣтно време даватъ най приятна хладина! . . . Всичкия тоя весель и засмѣнъ пензажъ е назначенъ за жилище на едно приятно училище за дѣцата и учителитѣ!»

«Въ Германия, въ дѣтинскитѣ градини (kinder-garten), дѣто се пребиратъ дѣцата, сѣко едно отъ тѣхъ располага отъ едно малко квадратно пространство за градинка, дѣто то обработва растенията, които обича. Да видите тоя петъ годишенъ градинарь, какъ самъ съ голѣма грижа пречиства, наторява и преготвя земята, и посѣва нѣкакви семена? Да видите какъ настоятелно и съ какво беспокойствие той забикала сѣка зараиъ

своята градинка! Какво щастие за него, когато най-сетѣ единъ день види, младото растение да прозябва полято, отъ пошната роса; съ каква любовъ той го разгледва! Какъ се мъчи да го запази отъ всякаква опасностъ! И какъ подиръ това, неговото младо сърдце препълнено отъ признателностъ къмъ Бога се отъкрива!»

«Може човѣкъ да си представи до колко сж поучителни и полезни тия градинки за дѣцата. Отъ тука се ражда мисълта за притежаване и грижене, послѣдва чувството за любовъ и признателностъ, не далечъ отъ това захваща да прониква въ мозъка на дѣто мисълта за работенне, мисль толкова сжщественно необходима и толкова износна за благоденствието на всякого.»

Всичкиѣ първоначални училища трѣба да иматъ по една градинка. . . Въ градината наставника може да научи ученика си да грефирва (присажда), да обработва цвѣти, зерзевать, плодоносни дървета и други. То пакъ чрезъ градината наставника може да вдѣхне на дѣцата да обичантъ тихия селскій животъ и да усѣтятъ благотворителното му влияние, връхъ здравето, морала и семейството; тия уроци отъ земледѣлие и градинарство съвършено привързватъ селенина къмъ селото му, и премахватъ тая съжалителна наклонностъ, която влече селското население въ градоветѣ.»

(Слѣдва).

Първата помощъ при нещастни случаи.

Ръководство за самаритянскиѣ школи

въ петъ лекции

отъ

Д-ра Фридриха Есмарка,

Профессора на хирургията въ университета въ Килъ.

Отъ петото неизмѣнено издание пресела отъ нѣмски Д-ръ А. Головини.

(Продължение отъ № 25).

Тѣй като даже и подиръ пребиванието въ течение на нѣколко часа подъ водата живота по нѣкога не изгасва съвер-

шенно, то всѣкий удавения трѣбва да се глѣда като минимално. Дѣйствително поѣкога, подиръ многочасни усилия, се сполучва да се възвърне живота. Опитванията за възвращането на живота у удавения трѣбва да се правятъ спокойно, предпазливо и търпѣливо, и за това служатъ слѣдующитѣ правила:

- 1) тутакси, и преди всичко, трѣбва да се проводи за докторъ, за покривки, и за сухи дрѣхы; 2) тогава да се започнатъ опитвания за съживяване, ако е възможно вънъ (съ исключение на лошо време голѣмъ студъ, силенъ дъждъ, т. н.); 3) първата и най настоятелната задача е да се възстанови отъ ново дишането, само когато това се удаде трѣбва да се стараешъ да възвърнешъ кръвообращението и топлината на тѣлото (съ исключение на снемането на мокритѣ дрѣхы и обсъхване на кожата), инакъ се побърква на успѣха; 4) Усилията да се възвърне живота трѣбва да се продължаватъ безпреривно, догдѣто пристигне докторската помощъ, или догдѣто дишането и пулса се прекратиха вече въ течение на нѣколко часа; 5) удавения трѣбва да се тури не на главата, не да се повдига съ краката на горѣ (за да остави да истече водата), а да се протегне, на една подстилка отъ ергани, или дрѣхы, на корема, съ една рѣка подъ главата, тази послѣдната по-низко отъ колкото тѣлото (при това положение събранитѣ въ устата жидкости истичатъ; 6) за да се даде на въздуха свободенъ доступъ къмъ дишателния цѣвъ, отворете устата, очистете тѣхъ и носа отъ слизъ, извадете языка и дрѣжете го на напредъ (най-добрѣ презъ единъ еластический бинтъ туренъ на края на языка и на брадата) или бутнетѣ челюстѣта на напредъ; 7) снете мокритѣ дрѣхы, преди всичко тѣснитѣ нѣща отъ шията и гърдитѣ (вратовръзка, копчета отъ риза, подпюрки за гащитѣ); 8) за да се предизвикатъ произволни дишателни движения, може въ същото време да се раздражаватъ дупкитѣ въ носа презъ тютюнъ за мирисване, или презъ солъ за мирисване, или да се гъделичка глътката, да се растрива лицето и гърдитѣ, като се росятъ отъ време на време съ студена, или горѣща вода, да се биятъ гърдитѣ силно съ една мокра

кърпа. 9) Ако всичко това не предизвика дихателни движения, то не трѣбва дълго да се държеш у това, а трѣбва да се преминва къмъ *искусствено дишане*.

10) Това послѣдното има за цѣль попременно да расширява и да стиска грѣдния кафезъ, за да влиза прѣсенъ въздухъ въ бѣлитѣ дробове; 11) тѣзи движения могатъ да се произвеждатъ по различенъ начинъ, най добръ по метода на Силвестра, която азъ препорѣчвамъ преимущественно, защото тя въ моята клиника твърдѣ често ми оказа най добри услуги и защото въ случай на необходимостъ тя може да бѣде извършена само отъ единъ човѣкъ и то по слѣдующия начинъ: 12) турятъ мнимо-умрѣлия на гърба, главата и плещитѣ нѣколко повдигнати презъ сложени дрѣхы; 13) заставатъ задъ него, взиматъ го за двѣтѣ ръцѣ, по високо отъ лактитѣ, повдигатъ ги полегка и равномерно надъ главата и държатъ ги тукъ ягко въ течение на 2 секунди. Презъ това грѣдния кафезъ се расширява и въздуха се тегли въ бѣлитѣ дробове; 14) послѣ повръщатъ ръцетѣ по този начинъ назадъ и ги притискватъ полегка, но ягко, въ течение на 2 секунди почти до странитѣ на грѣдния кафезъ. Презъ това въздуха отново се изважда отъ дробовѣтѣ; 15) ако има двама помощници подъ ръка, всѣки единъ отъ тѣхъ се настанява отъ странитѣ на удавенния, всѣки единъ отъ тѣхъ взима по една ръка и по командата 1, 2, 3, 4, правятъ едни и същи движения; 16) тѣзи движения, приблизително 15 на минутата се продължаватъ до тогава, до когато се забѣлѣжи че се започватъ самопроизволни дихателни движения. Обикновенно първото дихателно движение се възвѣстява съ внезапно примѣняване на боята на лицето (блѣдно лице се зачервява и наопаки.) 17) друга една метода, която както и горѣспоменатата е въведена въ английската флота, метода на Маршалъ Галь, е тъй също твърдѣ дѣйствителна, но спорѣдъ менъ не е тъй добра както предишната. Тя може да се употребява само тогава, когато има подъ ръка много помощници. Начинъ е слѣдующий: 18) мнимо умрѣлия го турятъ на корема, подлагатъ подъ неговитѣ гърди една сло-

жена кърпа, или дрѣхи, а едната рѣка подъ челото; 19) въ това положение съ рѣката равномерно и силно натискватъ на гърба, на лопаткитѣ или по между тѣхъ, за да истискатъ въздуха отъ грѣдната кафеза; 20) подиръ това обръщатъ тѣлото отново на една страна и малко повече, сетѣ пакъ бързо на корема; 21; тѣзи обръщавия, при които единъ отъ помощниците поддържа главата и рѣката, да се повтарятъ около 15 пѣтя въ минутата, именно то на една, то на друга страна. Тежината на тѣлото въ коремното положение истиска въздуха, а въ грѣбначното положение еластическия грѣдния кафезъ отново се растяга и всмуква въздуха.

Щомъ при една отъ тѣзи манипулации се появятъ самопроизволни дихателни движения, тутакси прекратяватъ изкуственното дихание и се стараятъ да възстановятъ кръвообращението и топлината на тѣлото. 22) Тѣлото го завиватъ въ сухи покривки и растриватъ членовѣтъ силно отъ долу на горѣ подъ покривката, или подъ топли дрѣхи (които обикновено могатъ да се получатъ отъ зрителитѣ). 23) Подиръ това го носятъ, ако е възможно, въ топла постилка, покриватъ го съ натоплена фланелъ, турятъ шишета, или мехури, напълнени съ топла вода, сгрѣти камъни и т. н. на лѣжничката, подъ мишкитѣ, между бедрата, и на петитѣ. 24) Ако най сетѣ живота до толкова се е възвѣрналъ, че озлочестения отново може да гълта, то трѣбва да му се налива съ лѣжница топълъ чай, вода кафе, грогъ, вино, но не въ голѣмо количество (топли бани, само по заповѣдъ на доктора).

(Слѣдва).

Змия въ пищеварителния каналъ!

Така както е поставенъ въпроса за змията на първо мѣсто иде питанието да ли може или не змия да живѣе въ челоуѣческия стомахъ? Ние по тоя въпросъ не щемъ да се пус-

немъ въ дълги разисквания, отговора е твърдѣ кратъкъ. Но предъ всичко ние ще опишемъ два случая, които ни сж представиха и ще оставимъ факта да отговори на питанието.

Познати сж какви глисти и други ендозоери могатъ да живѣятъ и да се размножаватъ въ чловѣчески пицеварителенъ каналъ. Като нѣщо ново миналата година въ Медицинско Списание страница 538, се описа единъ случай на червеи намерени въ бълвоча и въ испражненията.

На 22 октомврий 86 година представи ни се Дѣлчо Черневъ, на 30 годишна възраст, родомъ отъ Върбица, занятие търговецъ, живущъ въ село Чауцъ-Кюой (Герилово). Ето самъ той какъ расправя случката: Въ 10-й или 15-й Май 1886 г., единъ день презъ топло едно време като преминавалъ презъ балкана, заморилъ се твърдѣ много, поискалъ отъ единъ турчинъ, който сѣчалъ дърва въ гората, да пие вода, турчина му подалъ една кратунка, Дѣлчо пилъ отъ нея, по додѣто преглъщаль водата осѣтилъ че се прѣвлекло нѣщо като сламка презъ гърлото му. Не можилъ да разбере какво е, но почувствувалъ една миризма като отъ трѣвата колендра. Като си отишелъ въ село расправилъ за тая случка, и веднага окръжающитѣ го му внушили идеята че той трѣба да е глътналъ змия, расправили му за много подобни случки, и за тѣхното лѣкувание: напри-мѣръ нѣкой като сиѣлъ на полето, превлякла се една змия въ устата му и отъ тамъ въ гърлото, и послѣ като го обвесили на парата на варено прѣсно млѣко, змията била излѣзла, и др. такива. Подиръ тия увѣренния Дѣлчо захваналъ да се беспокои, неговото въображение захванало да работи, той вече захваналъ да осѣща змията като ходи въ корема му, и по нѣкогашъ осѣща болки, и това си обѣснява, че когато змията преминувала презъ тѣснитѣ мѣста на червата причинявала му тия болки. Всичкитѣ тия неговни чувствования ставатъ много по силни презъ нощното време (както се види презъ нощната тишина когато нѣма въ що да се отвлича вниманието на Дѣлча, въображеннето му работи по спокойно и по силно, и когато всецѣло вниманието му бива обърнато въ коремната областъ). Така

беспокойството на Дълча отъ день на день става по голѣмо и той нѣма мира нито дѣня, нито нощѣ. Нануща си работата и трѣгва да дири цѣрь за да се отърве отъ змията. Когато го вадѣхме Дълчо представляваше една физиономия силно растревожена, погледѣ захласнатѣ, зрачки малко разширочени, отговори кратко и медлено, за всичко друго за каквото и да му се приказва не обръща никако внимание и не желае да се расправи. Предъ неговия погледѣ, предъ неговата душа стои змията, която отъ день на день расте, и която по нѣкогашъ напипва кога ходи въ червата му. Така щото съ тая си ипокондрия той внушава съжаление на всякого, които го слуша като приказва за страданията си. Дълчо е грамотенъ и се показваше доста интеллигентенъ мъжъ. постаряхме се да го разубѣдимъ, като му казвахме че не е възможно да остане змията жива толкова дълго време въ корема му, а камо ли да расте. Даже ако за минута се приемаше една такова възможность да е глътналъ змия, то въ кратко едно време змията подъ влиянието на стомашнитѣ сокове, трѣбаше да се затрие и тогава още щѣха да послѣдватъ растройства на стомаха, или и безъ такова явление, змията щѣше да се затрие и изхвърли. Най-послѣ ако се предположеше че змията е била отровна и ако се приемеше че е имала възможность да го ухапнѣ, то слѣдствията на това щѣха да бѣдѣтъ минитни. А напротивъ самъ той расправя че ядѣлъ и пилъ добръ и до прѣди нѣколко време гледалъ си работата, но на послѣдитѣ време идеята че има въ корема му змия до толкова го беспокоила и не му давала мира нито на минута, щото принудилъ се да нанусне работата си и да трѣгне да дири средство за да се избави отъ змията. Всичкитѣ наши доводи не можиха ни най малко да го разубѣдятъ, и Дълчо разочарованъ отъ нашата наука сърдито си замкна безъ да иска повече да ни слуша. На вѣрно за да може да се избави отъ ипокондрията си, трѣбваше всячес и да му се покаже че се искава отъ стомаха му змия, но това бѣше вече късно и Дълчо ни разбра че ние не вѣрваме да има змия въ корема му. Той стапалъ до толкова недовѣрчивъ, щото единъ отъ нашитѣ колеги въ града ни, обѣщалъ че ще му я искара на частици презъ испражненията, и се назарилъ, както тоя Колега има обичай, за петъ желтици, двѣ и половина предилата, но и това било на празно, Дълчо не склонилъ, защото искалъ да види змията зерава и читава.

Другъ случай по ясенъ е слѣдующій:

На 29 юлий 87 г. встѣпва на лѣчение въ Варненската първо класна болница Павли Илиевъ отъ село. Кара-агачъ, правадийска околия, земледѣлецъ жененъ, на 35 годишна възраст. Павли расправа че преди 20 дни, когато работялъ на нивата, отъ стомната отъ която пили вода баща му и другитѣ, пилъ и той, било останало съвсѣмъ малко вода, която испилъ, но додѣто преглътвалъ послѣдната глътка забѣлязалъ че нѣщо си твърдо се премѣкнало въ гърлото му, съмнилъ се да не е било змия, и това негово съмнѣние се утвърдило отъ сродницитѣ му. Змията вече захванала да ходи по корема му, той чувствува че тя ходи по червата му, качва се на горѣ къмъ гърлото му, и осѣща чувствование като задушване, той чувствува и двата края на змията като се мърда, често тя хедяла подъ ребрата му, по нѣкога, но на рядко е чувствува да ходи и въ грѣдитѣ му. Въ село се мжчили да искаратъ змията, като го държали обвесенъ надъ варено прѣсно млѣко, но не сполучили. Тогава пребѣгва за помощъ въ болницата. Павли захваналъ вече да не може да яде, той бѣше по-сърналъ, силно оплашенъ, трепери като преказва, не може да задържи погледа си на едно мѣсто, постоянно се озѣртва и погледъ има плахъ, не може да стои мирно и постоянно съ ржката си показва на движенията на змията като вика: «ето я долу въ корема ми слиза, ето я горѣ къмъ гърлото ми се качва, ето я сега слиза въ стомаха ми и захваща да мя боди.» Намира се въ постоянни страдания и не може вече да спи. Разбира се че на Павля не се говори, както на Дѣлча че не е възможно да има змия въ корема му. Първия день като приготвление за искарването на змията, даде му се едно слабо чистително лѣкарство, и за успокоение на нервното раздражение даде му се 2 грамма *kalium Bromatum*. И на другия день даде му се цѣръ за блѣвание, и се приготви единъ сждъ до половината пълненъ съ вода размѣсена съ млѣко и едно черно платно. Павли захвана да блѣва, прекри се главата му надъ сжда съ черното платно, и въ послѣдующе едно блѣвване, бръвна се съ прѣтъ въ гърло му, Павли захвана да вика задушено: излиза, и отъ другата страна се спусна въ сжда нарочно преготвеното по преди едно малко замче, Павли щомъ осѣти че змията падна въ сжда, скача и трѣтва да бѣга, като извиква: «Охъ! отървахъ се». На минутата всичкитѣ му стра-

дания изчезнаха, лицето му се засмъ, вече не осъща нищо да ходи въ корема му, спуща се да цалува ръка. Искахме да му дадем змията да я носи на селото си, но той я намразилъ до толкова, щото не можеше и да я погледне. Каза му се че змията била мъжка, а да не претендира отъ послѣ за малки зъмчета, които змията, може би, да е родила въ стомахаму, защото имавме единъ случай на влѣзла кукулиа въ ухото, която ако и да е била извадена, човѣка не можеше да се у-спокои и все чувствуваше кукулѣзи да преминуватъ отъ едно-то на другото му ухо, като увѣряваше че ги е родила първата кукулиа. Ето какви биватъ глътнатитъ змии и какъ поиѣкога лѣкаритъ се принудени да правятъ фокуси за да пзлѣкуватъ болнитъ си.

Д-ръ Пюсюллиевъ.

За спиртнитѣ питиията.

Професоръ Винде юрпщо въстава противъ доста распро-страненото мнѣние, че ужъ употреблението на спиртнитѣ питиията въ нѣкои случаи било полезно на даже и необхо-димо. Приетото убѣждение отъ мнозина за възбудителното дѣй-ствие на спирта врѣхъ животний организмъ въобще и врѣхъ нервната система въ частности е основано на просто едно не-доразумѣние, тъй като сжщиското дѣйствие на спирта е не-ключително парализующе. Тѣй сжще е съвършено криво мнѣ-нието, че ужъ спирта билъ укрѣпително средство за отслабна-литъ и опаднали отъ сила. Спирта не премахна, а само затѣня-ва чувствованието на уомряванието. Многочислени примѣри изъ живота на солдатитъ, на ижтешедственицитъ на мореплавате-литъ, на риболовцитъ и др. показватъ, че съвършенното въз-държане отъ употреблението на спиртнитѣ питиия, прави щото да се претърпяватъ относително много по лесно всевъзможнитъ лишения, а общото състояние на тѣлото и на духа е много по добро отъ колкото ако се подкрепява човѣкъ съ повече или по малко спиртни питиията. Членоветъ отъ обществото на трез-венността, която се намирала въ ряדותъ на английска вой-ска въ нѣколкото продължителни и мъчни войни, постоянно се отказвали отъ обикновенната порция ракия, и при това не само не оставали назадъ отъ другитъ солдаци при усиленитъ походи и дѣйствия срѣщу неприятеля, но значително превъсходству-вали отъ тѣхъ по лѣгкость и бодрость и въобще дали по мал-ко на $\frac{0}{10}$ заболявания и смъртностъ. Значението на тоя фактъ,

става още по голѣмо, ако се земе въ внимание че между членовѣтъ въ обществото на трезвенността има много хора болѣзничевѣ, инокондрияци и пр. Не е повече справедливо и другото мнѣние, че ужъ спирта способствувалъ за смиланнето на ястнето; съ цѣль редъ опити връхъ животни и хора несъмнено е доказано, че спирта само спира пищеварителнитѣ процесси. По нататѣкъ, указватъ на спиртнитѣ пития, като на вкусови средства, които се употребяватъ за подобрене на трапезата, но тогава не били блго по полезно да се погрижимъ за това подобрене непосредствено чрезъ самитѣ средства които служатъ за храна, а не чрезъ спирта? Не е ли по здраво, по приятно и по евтино ако се употрѣбятъ разнообразни ястия, щото средствата, които служатъ за храна въ сжщото време да служатъ и за вкусови средства? Най послѣ, относително до злоупотреблението на спиртнитѣ пития, то неговитѣ послѣдствия сж твърдѣ добрѣ извѣстни: цѣль редъ най разнообразни болѣсти, които съсипватъ не само инянцитѣ, но и тѣхното потомство, като душевни растройства, престѣпления, самоубийство, сиромашия и тѣй нататѣкъ. Въ економическо отношение употреблението на спирта се явява като сжщинскій бичъ за народитѣ, като отъ една страна отвлича грамадно количество ржцѣ отъ другитѣ клонове на производството, а отъ друга като поглѣща сума пари отъ тѣжкия трудъ на тия които го пиятъ. По кой начинъ да се боримъ съ това зло? Автора направо изисква законодателни мѣрки, които да ограничаватъ употреблението на спиртнитѣ питиета. Не можемъ да се надѣваме връхъ собственото чувство за умѣренността на чловѣка, тѣй като това чувство напълно се надвпва отъ егоистическото стремление за наслаждението, което изобилно му доставя спирта. Примѣритѣ на ония малки държави, които чрезъ запретиелни мѣрки сж докарали употреблението на спиртнитѣ питиета до Minimum, или до нула (като нѣкои щатове отъ сѣверна америка, отчасти Швеция и Норвегия), могатъ да подбуждатъ правителствата да ги подражаватъ. Автора напълно вѣрва че правственнитѣ начала на чловѣческия характеръ ще надвпнатъ; които начала ще откриятъ за насъ други источники за удоволствие, по малко егоистически, по малко вредителни, отъ колкото постоянното увеличаванне на заглѣхване чрезъ различни упивателни средства. (Врачъ № 28).

П. п С.